

Vystoupení s. G. Husáka na zasedání PPV Varšavské smlouvy

Drazí soudruzi,

dovolte mi nejdříve jménem ÚV KSČ a vlády ČSSR co nejserdečněji pozdravit toto zasedání politického poradního výboru Varšavské smlouvy a všechny delegace bratrských stran a zemí. Současně se připojujeme k ostatním soudruhům a děkujeme ústřednímu výboru Polské sjednocené dělnické strany a vládě Polské lidové republiky za dobrou organizaci a podmínky, které byly vytvořeny pro naše jednání. Náš ústřední výbor a vláda uvítaly svolání politického poradního výboru jako významnou příležitost k bilanci naší práce od posledního zasedání, výměně informací a projednání dalšího koordinovaného postupu.

Pokud jde o celkové hodnocení klíčových problémů i hlavních tendencí současného světového vývoje, plně souhlasíme s analýzou, kterou jménem politického byra ÚV KSSS a vlády SSSR přednesl ve svém vystoupení soudruh Brežněv. Výklad s. Brežněva podává výstižný obraz o tom, jak byly konkretizovány a v praxi prosazovány závěry posledního zasedání politického poradního výboru z ledna 1972 v Praze i závěry dalších porad a setkání, jež se v posledních letech uskutečnily mezi našimi stranami a státy, zejména od naší poslední letní schůzky na Krymu. Ve vystoupení soudruha Brežněva je velmi střízlivá a objektivní analýza současné mezinárodní situace a z ní vyplývající reálné závěry a východiska pro naši další společnou koordinovanou politiku. Současně v naší každodenní praxi byly užitečné nejen dvoustranné schůzky, rozhovory a výměna zkušeností, ale i vzájemná informovanost mezi bratrskými stranami. Využívám této příležitosti k tomu, abych jménem ÚV KSČ poděkoval ÚV KSSS za informace, jež nám sovětské soudruzi pravidelně a operativně poskytují o svém přístupu k řešení jednotlivých závažných otázek mezinárodní politiky.

Cenné jsou pro nás informace o posledních mezinárodních jednáních sovětských soudruhů, v nichž se objektivně odrážejí nadějně perspektivy pro další realizaci mírového programu KSSS i naší společně dohodnuté a koordinované zahraničně politické linie. Vyjadřujeme plnou podporu stanoviskům, jež zaujali vedoucí

46
představitelé SSSR v nedávném jednání se státním tajemníkem USA Kissingerem a vítáme pozitivní výsledky dosažené v jejich průběhu. Jsme přesvědčeni, že připravovaná setkání soudruha Leonida Iljiče Brežněva s americkým prezidentem Richardem Nixonem, se spolkovým kancléřem Willi Brandtem, jakož i další setkání na vysoké úrovni přispějí k dalšímu pokroku při prosazování politiky mírového soužití, což je v plném souladu s politickými zájmy všech socialistických zemí. Zvlášť významný by byl v tomto směru další krok kupředu v oblasti omezení strategických zbraní, i když jde - jak vyplývá z hodnocení soudruha Brežněva - o problematiku nesmírně závažnou a komplikovanou.

— Za základ úspěchů naší společné mírové politiky považujeme zásadní změny v poměru sil ve prospěch socialismu, jež jsou výsledkem neustále se zvyšující politické, hospodářské a obranné síly společenství socialistických zemí. Spolu s nimi zde působí i další dva základní činitelé, které jsou jejím životním předpokladem i stimulem. Je jím na jedné straně neustálá iniciativa, důsledný a principiální postup ÚV KSSS a vlády SSSR i osobně soudruha Leonida Brežněva při řešení všech významných otázek současného mezinárodního dění. Stále znovu se přitom přesvědčujeme, že je to politika internacionalistická, jež se řídí nejenom zájmy sovětského lidu, ale i zájmy společné věci socialismu i celého mezinárodního komunistického hnutí. Druhým z těchto činitelů je pevná semknutost a jednota zemí socialistického společenství, jejich těsná koordinace a spolupráce při prosazování společných zahraničně politických cílů i jejich solidarita, vzájemná pomoc a podpora při řešení úkolů, před nimiž stojí zahraniční politika každé naší země.

Pokud jde o ČSSR, náš ústřední výbor i československá vláda důsledně usilují o to, aby náš souhlas i podpora konkrétních cílů politiky mírového soužití byly v nejširší míře vyjádřeny i naším aktivním podílem při realizaci této politiky. V souladu s linií XIV. sjezdu naší strany se naše zahraniční politika důsledně řídí společně dohodnutými principy, a to jak při prosazování společných zahraničně politických cílů států socialistického společenství, tak i při řešení jednotlivých problémů v našich vztazích s kapitalistickými zeměmi.

V souladu se závěry porad bratrských stran věnujeme prvořadou pozornost vývoji na evropském kontinentu. Samo svolání konference o evropské bezpečnosti a spolupráci znamená výrazný úspěch několikaletého společného úsilí zahraniční politiky našich zemí. Na pořád konference se podařilo prosadit všechny zásadní politické otázky bezpečnosti a spolupráce v Evropě, jež byly formulovány v pražské deklaraci, přijaté na zasedání politického poradního výboru v lednu 1972.

Pokud jde o současný stav jednání druhé fáze konference, souhlasíme s úvahami s náměty přednesenými soudruhem Brežněvem. Oceňujeme neúnavné úsilí Sovětského svazu o úspěšné dokončení konference, jehož výrazem byla i nedávná jednání soudruha Brežněva s francouzským prezidentem Pompidouem, ministrem zahraničních věcí USA Kissingerem a dalšími západními představiteli, jejichž cílem bylo překonání různých obstrukcí v průběhu ženevských jednání ze strany Západu. Je to především pevné zafixování politických a územních realit, jež jsou výsledkem vývoje v Evropě po II. světové válce, v jednoznačné formulaci zásady neporušitelnosti hranic i dalších ustanovení stvrzujících nezvratnost pozic, jež socialismus v Evropě vybojoval.

Za přirozenou součást politiky mírového soužití považujeme i rozvoj ekonomické, vědeckotechnické a kulturní spolupráce, lepší vzájemnou informovanost o životě v jednotlivých zemích i rozvoj styků mezi lidmi. Avšak je naprosto správné, aby byly respektovány obecně platné zásady vztahů mezi státy, jež budou na konferenci formulovány, především zásady svrchovanosti a nevměšování do vnitřních věcí států stejně jako respektování platných zákonů a obyčejů jednotlivých zemí.

Naši protivníci, jak je vidět, při jednání o této problematice spoléhají na to, že ve vědomí některých našich lidí dosud přežívají pozůstatky nepřátelské buržoazní ideologie, které by chtěli dále udržovat a posilovat a zneužívat je ke svým protisocialistickým záměrům. Existuje mezi námi plná shoda, že těmto pokusům musíme rozhodně čelit. Tzv. výměna idejí se nesmí stát záminkou pro import a šíření nepřátelské, protikomunistické a protisocialistické ideologie v socialistických zemích.

Důležitým aspektem celoevropské konference, kterému i my věnujeme velkou pozornost, je zajištění její kontinuity, jak to bylo formulováno v návrhu na vytvoření konzultativního orgánu, který po dohodě mezi našimi zeměmi předložila ČSSR. Postupně i tento návrh získává větší podporu.

Plně podporujeme závěr uvedený soudruhem Brežněvem, že naším společným úkolem nyní je dosáhnout toho, aby evropská konference byla v krátké době dovedena k úspěšnému konci a aby její závěrečné dokumenty byly schváleny na nejvyšší úrovni. Jsme přesvědčeni, že jednotný, koordinovaný, dostatečně pružný, ale zároveň principiální postup socialistických zemí povede k tomuto cíli. Dosavadní postup našich zemí při prosazování společných cílů se ukázal jako správný. Jsme přesvědčeni, že právě nyní, kdy konference se dostává do vrcholného stadia, vystupuje do popředí naléhavost a důležitost jednotného postupu socialistických zemí. Každý jiný přístup může přinést prospěch jenom těm, jimž je sama myšlenka evropské konference trnem oku.

Stejné stanovisko zastáváme i pokud jde o jednání o snížení ozbrojených sil a výzbroje ve střední Evropě. Přistupujeme k němu jako k logickému, zákonitému pokračování celkového úsilí zemí socialistického společenství o zmírnění napětí, aby politické uvolnění bylo doprovázeno i vojenským uvolněním a konkrétním pokrokem v odzbrojení.

Pokud jde o hlavní problémy, které řešila a řeší naše československá zahraniční politika, byla mezi nimi nejobtížnější úprava a normalizace našich vztahů s NSR. Na posledním zasedání politického poradního výboru v lednu 1972 jsme žádali o podporu všech bratrských stran a zemí k této otázce. Díky i této pomoci, naše jednání s NSR vedlo k tomu, že v prosinci minulého roku byla podepsána smlouva o vztazích mezi ČSSR a NSR, v níž za nejzávažnější považujeme to, že s definitivní platností a v plném rozsahu anuluje hanebný mnichovský diktát. Využívám i této příležitosti, abych znovu osobně poděkoval za vaše pochopení a podporu. Bez každodenní bratrské pomoci ÚV KSSS a sovětské diplomacie, bez koordinovaného postupu a účinné solidarity

Bulharské lidové republiky, Maďarské lidové republiky a dalších bratrských socialistických zemí bychom nemohli dosáhnout dnešní uspokojivé smluvní úpravy s NSR.

Podpisem smlouvy byl položen základ pro normalizaci našich styků s NSR. Nyní chceme jednat o dalších praktických akcích v oblasti politické, hospodářské i obchodní. Očekáváme, že přes obstrukce opozice bude smlouva letos v červnu ratifikována Bundestagem. Z naší strany nereagujeme na jednostrannou interpretaci jednotlivých ustanovení smlouvy ze strany opozice NSR, abychom nevyvolali zbytečnou polemiku a nekomplikovali pozice Brandtovy vlády.

Vidíme, že v NSR dochází k aktivizaci pravicových sil, jež se snaží využít vnitřních hospodářských i politických nesnází k napadání současné zahraničně politické linie Brandtovy vlády, jež má podle našeho názoru i nadále pozitivní rysy, které je vhodné v zájmu našich společných zahraničně politických cílů využívat a dále rozvíjet. Nemůžeme však ani chvíli propadat iluzím. Víme, že vládní i opoziční politika NSR - i když každá svým způsobem - představuje rafinovaného protivníka, který se bude snažit prosazovat vlastní třídní ideologické záměry. Spolehlivou cestu k odražení těchto pokusů spatřujeme ve vzájemných konzultacích a v koordinaci našeho postupu vůči NSR.

Jedním z dosud otevřených problémů jsou naše vztahy s jižním kapitalistickým sousedem - Rakouskem - , které přes některé dílčí smluvní úpravy z konce minulého roku stále stagnují a nejednou se bez naší viny vyostřují. Chceme s Rakouskem aktivně pracovat a iniciativně je vtahovat do procesu uvolňování mezinárodního napětí v Evropě. Proto usilujeme o dosažení normalizace i přijatelného řešení majetkoprávních otázek.

Pokud jde o naše vztahy s některými kapitalistickými státy Západu, jako je Francie, Velká Británie, Itálie a další, jsme poněkud v odlišné situaci než ostatní bratrské země. Uvedené státy pokračují ve svých pokusech o jakousi izolaci Československa. Nemohou zřejmě zapomenout, že díky závěrům bratislavské konference z roku 1968, která zdůraznila odhodlanost bránit věc socialismu, se nepodařil záměr imperialismu: poprvé uskutečnit mocensko-politický zvrat socialismu tzv. mírovými

prostředky. My jsme přesvědčeni, že právě tato pomoc při obraně socialismu v Československu je jedním z článků, který přispěl k pozitivnímu vývoji v Evropě. Imperialismus se přesvědčil o pevné odhodlanosti a schopnosti socialismu bránit své výdobytky a byl donucen přistoupit na cestu mírového soužití a uvolnění napětí. Tento fakt se projevuje i v postupné změně ve vztazích zmíněných kapitalistických zemí vůči Československu.

Některé známky pozitivního vývoje v tomto směru jsme již mohli zaznamenat. Během roku 1973 došlo mj. i ke zlepšení v našich vztazích s USA. V majetkoprávním jednání jsme značně pokročili a zdá se, že ještě v letošním roce bude možno uzavřít dohodu.

~~Ve vztahu k zápasu progresivních a národně osvobozeneckých sil postupujeme důsledně podle závěrů porady komunistických a dělnických stran z roku 1969. Pokud se týká Vietnamu, považujeme za svou internacionální povinnost poskytovat i nadále plnou všestrannou podporu jeho lidu a všem národům Indočíny usilujícím o důslednou realizaci pařížských mírových dohod. Plně souhlasíme s navrhovaným prohlášením k vietnamské otázce.~~

Rovněž se ztotožňujeme s rozbořem soudruha Brežněva, pokud jde o situaci na Středním východě a celkově v arabském světě, jakož i s náměty na další postup. Československo se aktivně zúčastní koordinované politiky vůči arabským zemím a naše delegace plně podporuje navrhované prohlášení k situaci na Blízkém východě.

~~Soudruh Brežněv upozornil na snahy USA využívat složité situace na Blízkém východě k tomu, aby zvýšenou měrou prosazovaly své politické i ekonomické zájmy a oslabovaly vliv socialistických zemí i domácích pokrokových sil v této oblasti.~~

A proto plně souhlasíme s nezbytností aktivního koordinovaného postupu bratrských socialistických zemí v této oblasti. Československo je připraveno přispívat podle svých možností maximálně k tomu, aby spekulace imperialistických i místních reakčních kruhů byly překonány, aby byly podepřeny pozice těch sil, které zaujímají jasné antiimperialistické stanovisko a aby

byl dále posílen vliv socialistických zemí, jenž je rozhodující zárukou uplatnění skutečných práv a zájmů národů arabských zemí.

Několik soudruhů ve svých vystoupeních přede mnou správně poukázalo na to, jak hluboce škodlivá pro mírovou politiku socialistických zemí i pro činnost mezinárodního komunistického a dělnického hnutí je politika maoistického vedení Čínské lidové republiky. Naše strana toto stanovisko plně sdílí. Náš postoj v této otázce byl jednoznačně formulován XIV. sjezdem strany. Chtěl bych tlumočit stanovisko naší strany, že nebezpečí, jež znamená maoismus pro věc revolučního pokroku, se týká všech, kdo stojí na pozicích marxismu-leninismu. Proto v boji proti tomuto nebezpečí nelze zaujímat neutrální postoj, nebo dokonce s ním tak či onak solidarizovat.

Vážení soudruzi,

dovolte mi závěrem ještě několik poznámek. Národy Československa, stejně jako národy všech bratrských zemí Varšavské smlouvy, se připravují oslavit 30. výročí osvobození z fašistického jha slavnou Sovětskou armádou. K tomu směřuje i masová politická práce naší strany, angažovanost a pracovní úsilí našeho lidu. V srpnu t.r. budeme oslavovat 30. výročí Slovenského národního povstání, poté vzpomeneme bojů na Dukle, povstání pražského lidu a osvobození celého našeho státu Sovětskou armádou. Při těchto oslavách budeme zdůrazňovat velké úspěchy naší dělnické třídy, socialistického společenského zřízení i všestrannou bratrskou pomoc sovětského lidu a jeho strany. Naši lidé jsou si vědomi, že naše národní svoboda a státní nezávislost i rozvoj naší socialistické společnosti byly možné jak díky práci osvobozeného lidu, tak i všestranné bratrské pomoci Sovětského svazu a jednotě socialistického společenství. Skutečnost, že téměř 30 let Evropa žije v míru, že naše národy úspěšně rozvíjejí přednosti socialistického zřízení, je zásluhou jednotného postupu našich komunistických stran a bratrských socialistických zemí a především mohutné politické, hospodářské a vojenské síly Sovětského svazu. Výrazným nástrojem tohoto společného postupu našich stran a zemí je i sama Varšavská smlouva.

Dvě desetiletí existence této smlouvy prokázaly její neocenitelný význam v našem společném zápase na obranu socialismu, za odvrácení válečné hrozby a udržení světového míru.

Českoslovenští komunisté a náš lid zvláště oceňují všestrannou pomoc členských států Varšavské smlouvy při obraně socialistického zřízení a revolučních vymožeností v Československu. Jsme hluboce přesvědčeni, že dokud existuje NATO a rozpracovávají se plány na vytvoření seskupení států s vojensko-politickým zaměřením v západní Evropě, zůstává další upevňování Varšavské smlouvy a zdokonalování spolupráce bratrských zemí v rámci této organizace aktuálním úkolem. Varšavská smlouva je spolehlivým nástrojem na ochranu bezpečnosti bratrských zemí a napomáhá koordinaci jejich zahraničně politické činnosti. Proto též plně podporujeme návrh, aby oslavy XX. výročí Varšavské smlouvy byly připraveny spojeným sekretariátem politického poradního výboru navrženým na tomto zasedání a předloženy bratrským stranám ke schválení.

Blížící se XX. výročí Varšavské smlouvy je příležitostí nejen k bilancování dosavadních výsledků, ale i k posouzení možností, jak dále prohloubit o zdokonalit jejich činnost, jak v jejím rámci zlepšit mechanismus politické spolupráce. I nám se jeví užitečné, aby se ministři zahraničních věcí častěji setkávali k posouzení aktuálních otázek.

Závěrem chci zopakovat, že podporujeme návrh předloženého komuniké i jednotlivá prohlášení, jakož i návrh soudruha Brežněva, aby předsedové vlád na zasedání RVHP v Sofii posoudili konkrétní otázky prohloubení socialistické ekonomické integrace k přípravě setkání na nejvyšší úrovni.

Naše kladné stanovisko na podporu svolání celoevropské konference komunistických a dělnických stran, jakož i světové porady komunistického hnutí, jsme již vyjádřili a znovu je potvrzujeme.

Jménem ÚV KSČ a naší vlády mohu ujistit delegace bratrských stran a zemí, že KSČ a ČSSR budou vždy důsledně podporovat jednotu a semknutost socialistického společenství a dodržovat společně přijaté zásady, neboť jsme přesvědčeni, že to slouží jak zájmům našeho lidu, tak i společným internacionálním cílům celého mezinárodního komunistického hnutí.

Děkuji vám, soudruzi, za pozornost.